

До
Народните Представители в
51-во Народно Събрание на Република България

СТАНОВИЩЕ
на СНЦОП Обединение на свободните адвокати

относно проекта на Закон за държавния бюджет на
Република България за 2026 г. и Актуализираната
средносрочна бюджетна прогноза за периода
2026–2028 г.

Уважаема госпожо Председател на 51-во НС на РБ,
Уважаеми дами и господа народни представители,

Като сдружение на адвокати, упражняващи дейност в обществена полза, изразяваме своята позиция по проекта за Закон за държавния бюджет на Република България за 2026 г. и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2026–2028 г. („**Законопроект**“)

Същият е изготвен в нарушение на следните международни актове, по които Република България е страна и има задължения за спазването им:

А) Нарушения на международните ангажименти на Република България, изразяващи се в:

1. Нарушения на Международният пакт за икономически, социални и културни права от 1976 г., обн. ДВ. бр.43 от 28.05.1976 г. – чл. 2, 7, 9, 10, 11, 13,

Съгласно чл. 2 и чл. 11 от Международния пакт за икономически, социални и културни права, държавите-страни по него са задължени да използват „максимума на наличните ресурси“, за да осигуряват постепенното реализиране на правата на гражданите в областта на здравеопазването, образованието, жилищното осигуряване и социалната защита.

Това задължение обуславя ангажимент за държавата ни чрез планирането и разпределението на средствата от държавния бюджет да поставя като приоритет общественото благосъстояние и равенството между гражданите, а не единствено икономическия растеж и фискалната стабилност, каквито също не са заложили като цели и приоритети в предложения проектобюджет.

Освен горното, Комитетът на ООН по икономически, социални и културни права (CESCR) в Общ коментар № 3 сочи, че фискалната и бюджетната политика на държавите трябва да отразява техните задължения по отношение на правата на човека. Това включва задължението държавата да прилага прозрачни, справедливи и социално ориентирани бюджетни решения, насочени към подобряване на жизнения стандарт и достъпа до основни обществени услуги на всички свои граждани, в това число на работещите в частния сектор, свободните професии и предприемачите. Напротив, предложеният Законопроект влиза в колизия с тези

цели, създава дисбаланси, като гради благополучието и ръста на доходите на работещите в публичния сектор не върху прогнозиран икономически растеж на страната, нито върху зададени и постигнати цели или резултати на държавните служители и магистрати, но единствено и само върху увеличената данъчно-осигурителна тежест и намаления икономически стандарт на живот на гражданите, които работят в частния сектор.

2. Нарушения на задълженията на Република България по Конвенцията на ООН за правата на детето от 1991 г., Обн. ДВ. бр.55 от 12.07.1991 г. – чл. 3 и чл. 4.

Съгласно чл. 3 и чл. 4 от Конвенцията, Република България е длъжна да гарантира, че „висшите интереси на детето“ са водещо съображение във всички действия, предприемани от публичните органи – включително и при вземането на бюджетни решения.

В този смисъл, държавата има задължението да осигурява достатъчно бюджетни ресурси за реализиране на правата на децата в областта на здравеопазването, образованието и закрилата на детето.

Обратно на това изискване, Законопроектът дори не предвижда ясна норма и бюджетни разходи за национална детска болница, приоритетно и подобро детско здравеопазване.

3. Нарушения на принципите и задълженията на Република България по Конвенция за правата на хората с увреждания, обн. ДВ, бр. 12 от 2012 г., в сила за Република България от 21.04.2012 г. – чл. 3 и чл. 4 и непредвиждане на ясни и конкретни държавни помощи, подобрени и допълнени клинични пътеки за тази група от лица.

4. Нарушения на препоръките на ООН относно оценката на въздействието на икономическите реформи върху правата на човека (2019 г.)

Съгласно тези препоръки, задължение на всяка държава е при формиране на всяка държавна фискална и бюджетна мярка, включително и при промени в данъчната политика, предварително да се оценява въздействието на новите политики върху правата на човека. Такава оценка липсва.

Б) Нарушение на ангажиментите на Република България към Европейския съюз:

1. Нарушение на принципите на Европейската харта за местно самоуправление в частта за финансовата самостоятелност на общините от 2000 г., обн. ДВ. бр.46 от 06.06.2000 г. – чл. 9, т. 3 – 8.

Законопроектът практически не предвижда никакви мерки по отношение на финансовата самостоятелност на общините, като дори не засяга темата. Формалното присъствие на такава глава по никакъв начин не отговаря на посочените изисквания.

2. Нарушения на Европейската социална харта, обн. ДВ. бр.43 от 04.05.2001 г., (с последващи ревизии).

Съгласно чл. 12–16 от Европейската социална харта, Република България е задължена да гарантира:

- адекватна социална защита;
- достъпно и качествено здравеопазване;

- осигуряване на жилищни условия;
- подкрепа за семейството и неговото благосъстояние.

Тези международни ангажименти налагат изискването държавният бюджет да осигурява достатъчно финансови средства за поддържане на посочените стандарти и за ефективното упражняване на социалните права на гражданите.

3. Нарушение на Договора за Европейски съюз

Чл. 3 от Договора за Европейския съюз въвежда ангажимент за държавите членки да насърчават социалната справедливост и закрила на хората. Видно от многобройните становища, писма и възражения от редица неправителствени организации, Законопроектът не включва такива ангажименти.

4. Нарушение на Хартата на основните права на Европейския съюз

Чл. 34–36 от Хартата гарантират правото на социална сигурност, здравеопазване и опазване на околната среда. Законопроектът не гарантира това право, тъй като заложените в него разходи не съответстват на реално необходимите финансови ресурси за осъществяване на посочените в Хартата права.

В) Нарушения на Конституцията на Република България:

1. Нарушение на принципа за приоритет на международните договори пред вътрешното законодателство - чл. 5, ал. 4 и в частност – на посочените в точка А) и Б) по горе текстове.

2. Нарушение на принципа на правовата държава

Конкретно е нарушен чл. 4, ал. 1. Това нарушение се извършва чрез системно неспазване на законоустановени срокове и процедури при изготвянето на Законопроекта. Тази практика противоречи на принципите на добро управление и подкопава доверието в институциите. Твърде краткият едномесечен срок за обществено обсъждане на Законопроекта направи невъзможен неговия пълен анализ.

3. Нарушение на принципа за равнопоставеност на гражданите съобразно техните доходи и имущество при налагане на данъчни тежести - чл. 60.

Г) Нарушение на Конституцията на Република България и Закона за публичните финанси относно процедурата по изготвяне и обсъждане на Законопроекта:

Тази процедура не е проведена съгласно разпоредбите на чл. 87, ал. 2 от Конституцията и чл. 37–44 от Закона за публичните финанси, поради следното:

- Липсват задължителните консултации и съответните за това споразумения/социални договори с небюджетни организации и национални съвети;
- Не е спазен срокът за обществено обсъждане на проекта. Подобен подход на практика обезсмисля обществените консултации, заобикаля изискванията за открит и прозрачен диалог и лишава гражданите от възможността да изразят позиция по въпроси, които ги засягат пряко;
- Внесени са промени в основни бюджетни параметри без съответно финансово обосноваване и становище на различните министерства;
- Консултациите с представители на Висшия Съдебен Съвет и на Прокуратурата на Република България са извършени с лица, които нямат представителна власт да представляват тези органи и да поемат фискални

ангажименти от тяхно име. Не са отчетени и най-актуалните съдебни решения по тези въпроси.

Тези процесуални нарушения поставят под съмнение валидността на така предложения Законопроект, тъй като са нарушени изискванията за прозрачност и участие на обществеността и държавната администрация в бюджетния процес.

Наред с гореизложеното, сме силно обезпокоени от следните конкретни предложения, които пряко и непосредствено засягат правата и интересите на адвокатите:

1. Увеличаване на данъчно-осигурителната тежест

Изразяваме категорично несъгласие с намерението за повишаване на осигурителните вноски с 2 процентни пункта и удвояване на данъка върху дивидентите.

Тези мерки директно засягат доходите на адвокатите и всички самоосигуряващи се лица, като водят до увеличаване на разходите за упражняване на професията. В резултат, неизбежно ще последва поскъпване на адвокатските услуги, което от своя страна ограничава достъпа на гражданите до правосъдие – нещо недопустимо в правова държава.

2. Увеличение на максималния осигурителен доход

Предвижданото увеличение на максималния осигурителен доход от 1 януари 2026 г. на 2 352 евро, с последващо ежегодно нарастване, допълнително натоварва самоосигуряващите се лица и малкия бизнес – категории, в които попадат и адвокатите.

Така, независимо дали адвокатът работи самостоятелно, в еднолично адвокатско дружество или в по-голяма кантора, всеки ще бъде засегнат. На практика това води до реално намаляване на доходите на адвокатите в условията на продължаваща инфлация, при положение че в същото време се предвижда значително увеличение на възнагражденията на заетите в съдебната система.

С оглед на всичко гореизложено, от името на Обединението на свободните адвокати, настояваме:

- За спазване на международните ангажименти и вътрешния правов ред на страната при обсъждане и приемане на Законопроекта, като при обсъждането му в Народното събрание се адресират и отстранят посочените по-горе нарушения;
- За неприемане на предложенията, водещи до увеличение на данъчно-осигурителната тежест;
- За възстановяване на диалога между институциите, гражданите и професионалните общности;
- За провеждане на политики, основани на реформи и ефективност, а не на механично увеличение на данъците и осигуровките.

Надяваме се да вземете предвид изложеното в предстоящите консултации и при взимане на решение.

С уважение,

Адв. Иванка Георгиева - председател на УС на СНЦОП Обединение на свободните адвокати